

Beshalach

בְּשַׁלַּח

ראשון

שמות 13

When Pharaoh sent away the people Elohim did not lead them by way of the land of the Philistines because it was the shortest route; for Elohim said, "The people might change their minds should they encounter war, and return to Egypt.

וַהֲוֶה כִּד שְׁלַח פַּרְעֹה יָת עַמָּא וְלֹא דְבְרִינוּן יִי אֶרֶח
אֶרְעָא פְּלִשְׁתִּי אֶרֶי קְרִיבָא הוּא אֶרֶי אָמַר יִי דִילְמָא
יִזְעוּן עַמָּא בְּמַחְזִיחוֹן קְרִבָא וִיתוּבוּן לְמַצְרַיִם:

And so Elohim led the people round-about by way of the Reed Sea Desert, and the B'nei Yisrael went up armed from the land of Egypt.

וְאַסְחָר יִי יָת עַמָּא אֶרֶח מִדְּבָרָא יִמָּא דְסוּף וּמִזְרִין
סְלִיקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְעָא דְמַצְרַיִם:

17 וַיְהִי בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת־הָעָם וְלֹא־^{to guide} נָחֵם אֱלֹהִים

דְּרֹד אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קְרֹב הָאָרֶץ | אָמַר אֱלֹהִים

פְּוִינָתָם הָעָם בְּרֹאֲתָם מִלְחָמָה וְשָׁבוּ מִצְרַיִם:

18 וַיֹּסֶב אֱלֹהִים | אֶת־הָעָם דְּרֹד הַמִּדְבָּר יַם־סוּף וְחַמְשִׁים

עָלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:

Moshe took the bones of Yoseif with him, for [Yoseif] had bound the B'nei Yisrael by oath saying, "Elohim will surely remember you, and [then] you must carry up my bones out of here with you.

וְאַסִּיק מֹשֶׁה יֵת גֶּרְמִי יוֹסֵף עִמָּה אָרִי אוֹמְאָה אוֹמִי יֵת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימָר מְדַבֵּר דְּכִיר יֵי יִתְכוֹן וְתִסְקוֹן יֵת
גֶּרְמִי מִכָּא עִמְכוֹן:

They journeyed from Sukkos and camped at Eisom at the edge of the desert.

וַנִּטְלוּ מִסְכּוֹת וַיֵּשְׁרוּ בְּאַתָּם בְּסֹטֶר מְדִבְרָא:

Adonoy went before them by day in a pillar of cloud to lead them on the way, and at night in a pillar of fire to provide them with light, so that they could travel by day and by night.

וַיֵּי מְדַבֵּר קְדָמֵיהוֹן בִּימָמָא בְּעֻמּוּדָא דְעֻנָּא לְדִבְרוּתְהוֹן
בְּאוֹרְחָא וְלִילְיָא בְּעֻמּוּדָא דְאַשְׁתָּא לְאַנְהָרָא לְהוֹן
לְמִיזֹל בִּימָמָא וּבְלִילְיָא:

He did not remove the pillar of cloud by day, or the pillar of fire at night, from before the people.

לֹא יַעֲדִי עֻמּוּדָא דְעֻנָּא בִּימָמָא וְאַף לֹא עֻמּוּדָא
דְאַשְׁתָּא בְּלִילְיָא קֳדָם עַמָּא:

19 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי הִשְׁבַּעַת הַשְּׂבִיעַ

אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם

וְהַעֲלִיתֶם אֶת־עֲצָמֹתַי מִזֶּה אִתְּכֶם:

20 וַיֵּסְעוּ מִסֻּכֹּת וַיַּחֲנוּ בְּאַתָּם בְּקֶצֶה הַמִּדְבָּר:

21 וַיְהִי־הָהּ הַלַּיְלָה לְפָנֵיהֶם ^{by day} יוֹמָם בְּעֻמּוּד עָנָן לְנַחֲתָם

הַדֶּרֶךְ וּלְיָלָהּ בְּעֻמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם לְלַכֹּת יוֹמָם

וּלְיָלָהּ:

22 לֹא־ יִמָּשׁ ^{to withdraw} עֻמּוּד הָעָנָן יוֹמָם וְעֻמּוּד הָאֵשׁ לְיָלָהּ

לִפְנֵי הָעָם: (פ)

שמות 14

Adonoy spoke to Moshe saying:

1 וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵי:

“Speak to the B’nei Yisrael and have them turn back and camp before Pi haChiros, between Migdol and the sea, facing Ba’al Tzephon. Camp opposite it, near the sea.”

2 דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּשְׁבוּ וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי פִי הַחִירָת בֵּין

מִגְדֹּל וּבֵין הַיָּם לִפְנֵי בָעֵל צֶפּוֹן נֶכְחוּ תַחְנוּ עַל־הַיָּם:

מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתּוּבוּ וַיֵּשְׁרוּ קָדָם פּוֹם חִירָתָא
בֵּין מִגְדֹּל וּבֵין יָמָא קָדָם בָּעֵל צֶפּוֹן לְקַבְלָהּ תַּשְׁרוּן
עַל יָמָא:

Pharaoh will then say of the B’nei Yisrael, “They are confused in the land, the desert has shut [trapped] them in.

3 וְאָמַר פַּרְעֹה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל ^{to involve} נִבְכִּים הֵם בְּאַרְצֵי סָגֵר

עֲלֵיהֶם הַמִּדְבָּר:

וַיִּמַּר פַּרְעֹה עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְעַרְבְּלִין אֲנֹן בְּאַרְעָא
אַחַד עֲלִיהוֹן מִדְּבָרָא:

I will harden Pharaoh’s heart and he will pursue them. and I will be glorified through Pharaoh and his entire army. Egypt will [then] know that I am Adonoy.” They [the B’nei Yisrael] did just that.

4 וַחֲזַקְתִּי אֶת־לִב־פַּרְעֹה וַרְדֵּף אַחֲרֵיהֶם וְאֶפְבְּדָה בְּפַרְעֹה

וּבְכָל־חֵילוֹ וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ־כֵן:

וְאַתְקֵף יָת לְבָא דְפַרְעֹה וַיִּרְדֵּף בְּתַרְיָהוֹן וְאַתְקֵר
בְּפַרְעֹה וּבְכָל מִשְׁרִיתָהּ וַיִּדְעוּ מִצְרָאִי אֲרִי אָנָּא יִי
וַעֲבָדוּ כֵן:

The king of Egypt was told that the people had fled. Pharaoh and his servants had a change of heart regarding the people, and they said, "What have we done? [How did] we release Israel from serving us?

וְאַתְחִנּוּא לְמַלְכָּא דְּמִצְרַיִם אֲרִי אֲזַל עִמָּא וְאַתְהִפִּיךְ
לְבָא דְּפִרְעָה וְעַבְדוּהִי לְעִמָּא וְאַמְרוּ מָא דָּא עֲבַדְנָא
אֲרִי שְׁלַחְנָא יִתְּ יִשְׂרָאֵל מִפְּלִחְנָנָא:

He [Pharaoh] harnessed his chariot and he took his people with him.

וְטָקִים יִתְּ רֶתֶבָּה וְיִתְּ עִמָּה דְּבַר עִמָּה:

He took six hundred elite chariots [and crews], and all the [other] chariots of Egypt, and commanders over all of them.

וְדִבֵּר שֵׁת מָאָה רֶתֶבִּין בְּחִירִין וְכָל רֶתֶבִּי מִצְרָאִי וְגִבּוֹרִין
מִמֶּנּוּ עַל כָּלָהוֹן:

Adonoy hardened the heart of Pharaoh, king of Egypt, and he pursued the B'nei Yisrael. The B'nei Yisrael went out high handedly [in triumph].

וְתַקִּיף יִי יִתְּ לְבָא דְּפִרְעָה מַלְכָּא דְּמִצְרַיִם וַיִּרְדֹּף בְּתַר
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִפְקוּ בְּרִישׁ גָּלִי:

5 וַיִּגַּד לְמַלְכוֹ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם וַיִּהְיֶה לְלִבְּ פִרְעָה

וְעַבְדֵּיו אֶל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ מַה־נָּתַת עֲשִׂינוּ כִּי־שְׁלַחְנוּ

אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַבְדָּנוּ:

6 וַיֹּאסֶר אֶת־רֶכְבּוֹ וְאֶת־עַמּוֹ לָקַח עִמּוֹ:

7 וַיִּקַּח שֵׁש־מֵאוֹת רֶכֶב בָּחִיר וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם

third
וְשָׁלֹשׁ עַל־כִּלּוֹ:

8 וַיַּחֲזֵק יְהוָה אֶת־לֵב פִּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּרְדֹּף אַחֲרָי

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים בְּיָד רָמָה:

שני

The Egyptians pursued them and overtook them as they were encamped by the sea. There were all Pharaoh's chariot horses, his cavalry and his army [infantry], at Pi haChiros, facing Ba'al Tzephon.

וּרְדְּפוּ מִצְרַיִם בְּתַרְיֵהוֹן וְאֶדְבִּיקוּ יְתֵהוֹן כֹּד שָׁרֹן עַל
יָמָא כָּל סוּסוֹת רֶתְכֵי פֶרְעָה וּפָרָשׁוֹהִי וּמִשְׁרֵיתָהּ עַל
פּוֹם חֵירָתָא קָדָם בְּעֵיל צָפוֹן:

Pharaoh drew near, and the B'nei Yisrael looked up, and beheld the Egyptians coming after them. They were very frightened, and the B'nei Yisrael cried out to Adonoy.

וּפֶרְעָה קָרִיב וּזְקָפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת עֵינֵיהֶן וְהָא מִצְרַיִם
נִטְלִין בְּתַרְיֵהוֹן וּדְחִילוּ לְחֻדָּא וּזְעִיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קָדָם
יְיָ:

They said to Moshe, "Were there not enough graves in Egypt that you took us out to die in the desert? What have you done to us, bringing us out of Egypt?"

וְאָמְרוּ לְמֹשֶׁה הֲמִדְלִית קְבָרִין בְּמִצְרַיִם דְּבִרְתָּנָא
לְמַמַּת בְּמִדְבָּרָא מָא דָּא עֲבַדְתָּא לָנָא לְאַפְקוּתָנָא
מִמִּצְרַיִם:

9 וּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וַיִּשְׁיִגּוּ אוֹתָם חֲנִים ^{to reach}

עַל־הֵם כָּל־סוּס רֶכֶב פֶּרְעָה וּפָרָשָׁיו וְחִילוּ עַל־פִּי
הַחֵירָת לִפְנֵי בַעַל צָפוֹן:

10 וּפֶרְעָה הִקְרִיב וַיִּשְׂאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֵינֵיהֶם וַהֲגָה

מִצְרַיִם | נִסַּע אַחֲרֵיהֶם וַיִּירָאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ ^{to shriek}

בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה:

11 וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה הַמִּבְלִי אֵין־קְבָרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ

לְמוֹת בְּמִדְבָּר מֵה־זֹּאת עָשִׂיתָ לָנוּ לְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם:

This is the [exact] thing that we told you in Egypt saying, 'Leave us alone and let us serve the Egyptians.' It would have been better for us to serve the Egyptians than we should die in the desert."

הלא דין פתגמא די מללנא עמך במצרים למימר
שבוק מננא ונפלח ית מצראי ארי טב לנא דנפלח
ית מצראי מדנמות במדברא:

Moshe said to the people, "Do not be afraid, stand firm and you will see the deliverance of Adonoy, which He will perform for you this day, for the Egyptians you have seen this day you will never again see them, even to eternity.

ואמר משה לעמא לא תדחלון אתעתדו וחוזו ית
פורקנא דיי דיעבד לכון יומא דין ארי כמא דחזיתון
ית מצראי יומא דין לא תוספון למחזיהון עוד עד
עלמא:

Adonoy will fight for you, and you [must] remain silent.

יי יגית לכון קרב ואתון תשתקון:

12 הלא־נה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר

חדל ממנו ונעבדה את־מצרים כי טוב לנו עבד

את־מצרים ממתנו במדבר:

13 ויאמר משה אל־העם אל־תיראו ^{to place} התיצבו וראו

את־ישועת יהוה אשר־יעשה לכם היום כי אשר

ראיתם את־מצרים היום לא תסיפו לראתם עוד

עד־עולם:

14 יהוה ילחם לכם ואתם תחרישון: (פ)

שלישי

Adonoy said to Moshe, "Why do you cry to Me? Speak to the B'nei Yisrael and let them move on.

וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה קְבִילִית צְלוֹתְךָ מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיִּטְלוּ:

And you [do as follows], raise your staff and extend your hand over the sea and split it. The B'nei Yisrael will then come [across] in the midst of the sea on dry land.

וְאֵת טוֹל יָד חֲטָרְךָ וְאֲרִים יָדְךָ עַל יָמָא וּבְזַעוּהִי
וַיַּעֲלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגוֹ יָמָא בִּיבְשָׁתָא:

I will harden the heart of the Egyptians and they will follow after them. I will be glorified through Pharaoh and his entire army, his chariots and his cavalry.

וְאֵנָּה הֵא אֲנִי מְתַקֵּף יָד לְבָא דְּמִצְרָאִי וַיַּעֲלוּ בְּתַרְיָהוֹן
וְאֵתִיקָר בְּפִרְעָה וּבְכָל מִשְׁרִיתָהּ בְּרַתְכוּהִי וּבְפִרְשׁוּהִי:

The Egyptians will know that I am Adonoy when I am glorified through Pharaoh, his chariots and cavalry.

וַיֵּדְעוּ מִצְרָאִי אֲרִי אֲנִי יי בְּאֵתִיקָרוּתִי בְּפִרְעָה
בְּרַתְכוּהִי וּבְפִרְשׁוּהִי:

15 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מַה־ תִּצְעַק ^{to shriek} אֵלַי דְּבַר

אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ:

16 וְאַתָּה הָרִם אֶת־מִטְּךָ וְנָטָה אֶת־יָדְךָ עַל־הַיָּם וּבִקְעָהוּ ^{to cleave}

וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בִּיבֻשָּׁה ^{dry land} :

17 וְאֲנִי הִנְנִי מְחַזֵּק אֶת־לֵב מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם

וְאִכְבְּדָהּ בְּפִרְעָה וּבְכָל־חֵילוֹ בָּרַכְבוֹ וּבְפִרְשָׁיו:

18 וַיֵּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּהַכְבְּדִי בְּפִרְעָה בָּרַכְבוֹ

וּבְפִרְשָׁיו:

The angel of Elohim moved [from its position] when it traveled in front of the camp of Israel, and went behind them. The pillar of cloud moved from in front of them and it stood behind them.

ונטל מלאכא דיי דמדבר קדם משריתא דישראל
ואתא מבתריהון ונטל עמודא דעננא מן קדמיהון
וישרא מבתריהון:

It came between the Egyptian camp and the camp of Yisrael. There was the cloud and darkness [for the Egyptians] and [the pillar of fire] lit up the night. The camps did not approach each other all that night.

ועל בין משריתא דמצראי ובין משריתא דישראל
והיה עננא וקבלא למצראי ולישראל נהר כל ליליא
ולא אתקריבו דין לות דין כל ליליא:

Moshe extended his hand over the sea and Adonoy turned back the sea with a strong east wind [blowing] all through the night. He made the sea into dry land, and the waters were divided.

וארים משה ית ידה על ימא ודבר יי ית ימא ברוח
קדומא תקיף כל ליליא ושווי ית ימא ליבשותא
ואתבזעו מיא:

19 ויטע מלאך האלהים ההלך לפני מחנה ישראל וילך

מאחריהם ויטע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם:

20 ויבא בין | מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויהי הענן

והחושך ויאר את הלילה ולא קרב זה אל זה

כל הלילה:

21 ויט משה את ידו עליהם ויולך יהנה | את ההם ברוח

a desert

קדים עזה כל הלילה וישם את ההם לחרבה

ויבקעו המים:

The B'nei Yisrael went into the midst of the sea on dry land. The waters were like a wall to them, to their right and to their left.

וַעֲלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגֹי יָמָא בִּיבְשָׁתָא וּמֵיָא לְהוֹן שׁוּרִין
מִימִינֵהוּן וּמִסְמָאלֵהוּן:

The Egyptians pursued and followed them—all of Pharaoh's horses, his chariots and his cavalry—into the middle of the sea.

וַרְדָּפוּ מִצְרָאִי וַעֲלוּ בְתַרְיֵהוּן כָּל סוּסוֹת פְּרָעָה רְתוּכוֹהִי
וּפְרָשׁוֹהִי לְגֹי יָמָא:

It was the morning watch [the end of the night] Adonoy gazed down at the Egyptians camp through the pillar of fire and cloud, and He caused panic in the Egyptian camp.

וַהֲוָה בְּמִטְרַת צָפְרָא וְאַסְתָּכִי יְיָ לְמִשְׁרִיתָא דְּמִצְרָאִי
בְּעִמּוּדָא דְּאַשְׁתָּא וְעִנְנָא וְשִׁגִּישׁ יְיָ מִשְׁרִיתָא דְּמִצְרָאִי:

He removed the wheels of their chariots and made them move heavily [clumsily]. The Egyptians said, "Let us flee the [B'nei] Yisrael, for Adonoy is fighting for them against Egypt."

וְאַעֲדִי יְיָ גִלְגָּלִי רְתוּכוֹהִי וּמַדְבְּרִין לְהוֹן בְּתַקּוּף וְאַמֵּר
מִצְרָאִי נַעֲרֹק מִן קֶדֶם יִשְׂרָאֵל אֲרִי דָא הִיא גְבַרְתָּא
דִּי דַעְבַּד לְהוֹן קֶרְבִּין בְּמִצְרָיִם:

22 וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בִּיבֻשָּׁה וְהַמַּיִם לָהֶם
חֲמָה מִימִינֵם וּמִשְׁמָאלָם:
left

23 וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם כָּל סוּס פְּרָעָה רֹכְבּוֹ
וּפְרָשָׁיו אַל־תוֹךְ הַיָּם:

24 וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר וַיִּשְׁקֹף יְהוָה אֶל־מַחֲנֵה
מִצְרַיִם בְּעֵמּוּד אֵשׁ וְעֶנָן
properly properly night watch
אֶת מַחֲנֵה מִצְרַיִם:

25 וַיֹּסֶר אֶת אֶפְן מִרְכָּבָתָיו וַיִּנְהָגוּ בְּכִבְדֹּת
to drive forth difficulty wheel
וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אֲנוֹסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי יְהוָה נִלְחָם
לָהֶם בְּמִצְרַיִם: (פ)

רביעי

Adonoy said to Moshe, "Extend your hand over the sea, and the water will come back over the Egyptians, [over] their chariots and their cavalry."

וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה אָרִים יָת יָדְךָ עַל יַמָּא וַיָּתוּבוּן מִיָּא
עַל מִצְרָאִי עַל רַתְּפִיהוֹן וְעַל פְּרָשֵׁיהוֹן:

Moshe extended his hand over the sea, and, toward morning, the sea returned to its strength while the Egyptians were fleeing toward it. Adonoy overturned the Egyptians in the midst of the sea.

וְאָרִים מֹשֶׁה יָת יָדָהּ עַל יַמָּא וְתָב יַמָּא לְעֵדֹן צִפְרָא
לְתַקְפָּהּ וּמִצְרָאִי עָרְקִין לְקַדְמוּתָהּ וְשָׁנִיק יי יָת מִצְרָאִי
בְּגוֹ יַמָּא:

The waters returned and covered the chariots, and the cavalry, including Pharaoh's entire army which had followed them into the sea. Not one of them remained [alive].

וְתָבוּ מִיָּא וַחֲפּוֹ יָת רַתְּפִיָּא וַיָּת פְּרָשֵׁיא לְכָל מִשְׁרִית
פְּרָעָה דְּעָלוּ בְּתַרְיָהוֹן בְּיָמָא לָא אֲשַׁתָּאָר בָּהוֹן עַד חָד:

26 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נִטֵּה אֶת־יָדְךָ עַל־הַיָּם וַיָּשָׁבוּ

הַמַּיִם עַל־מִצְרַיִם עַל־רֶכֶבָּו וְעַל־פָּרָשָׁיו:

27 וַיִּטֵּ מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַיָּם וַיָּשָׁב הַיָּם לַפְּנוֹת בִּקְרִי

לְאִיתָנוּ ^{permanence} וּמִצְרַיִם נָסִים לְקִרְאָתוֹ וַיִּנְעַר יְהוָה

אֶת־מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם:

28 וַיָּשָׁבוּ הַמַּיִם וַיִּכְסּוּ אֶת־הָרֶכֶב וְאֶת־הַפָּרָשִׁים לְכָל חֵיל

פְּרָעָה הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בָּיָם לֹא־נִשְׁאָר בָּהֶם עַד־אַחָד:

The B'nei Yisrael walked on dry land in the midst of the sea. For them the waters were a wall to their right and to their left.

ובְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵלִיכוּ בִּיבְשָׁתָא בְּגוֹ יָמָא וּמֵאָה לְהוֹן
שׁוּרִין מִימִינֵהוּן וּמִסְמָאלֵהוּן:

On that day Adonoy delivered [B'nei] Yisrael from the hand of Egypt. [B'nei] Yisrael saw the Egyptians dead on the seashore.

וּפְרָק יְיָ בְּיוֹמָא הַהוּא יָת יִשְׂרָאֵל מִיַּד דְּמִצְרָאִי וְחָזוּ
יִשְׂרָאֵל יָת מִצְרָאִי מִיתִין עַל כִּיף יָמָא:

[B'nei] Yisrael saw the great hand which Adonoy wielded against Egypt. The people feared Adonoy, and believed in Adonoy and [that] Moshe [was] His servant.

וְחָזָא יִשְׂרָאֵל יָת גְּבוּרְתָּא יְדָא רַבְתָּא דִּי עֲבָד יְיָ
בְּמִצְרַיִם וּדְחִילוּ עָמָא מִן קֳדָם יְיָ וְהִמִּינוּ בְּמִמְרָא דִּי
וּבְנִבְיאוֹת מֹשֶׁה עֲבָדָה:

29 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵלְכוּ בִּיבְשָׁה ^{dry land} בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַמַּיִם לָהֶם
חֲמָה מִימִינֵם וּמִשְׁמָאלָם: ^{left}

30 וַיֹּשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרַיִם וַיֵּרָא
יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שַׁפַּת הַיָּם:

31 וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת־יַד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה
בְּמִצְרַיִם וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת־יְהוָה וַיֵּאֱמִינוּ בִּיהוָה וּבִמֹּשֶׁה
עַבְדּוֹ: (פ)

שמות 15

Then Moshe and the B'nei Yisrael sang
this song to Adonoy and they said, I
will sing to Adonoy for He is most high,
horse and its rider He threw into the
sea.

בְּכֵן שָׁבַח מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יְתִתְּשַׁבְּחָתָא הָדָא קָדָם
יְיָ וַאֲמָרוּ לְמִימָר נִשְׁבַּח וְנוֹדָה קָדָם יְיָ אֲרִי אֶתְגָּאִי עַל
גּוֹתְנִיָּא וְגֵאוּתָא דִּילָהּ הִיא סוּסִיא וְרִכְבָּהּ רָמָא בְּיָמָא:

The strength and retribution of God
was the cause of my deliverance. This is
my Almighty and I will glorify Him;
the God of my father and I will exalt
Him.

תִּקְפִּי וְתִשְׁבַּחְתִּי דְּחִילָא יְיָ וַאֲמַר בְּמִימְרָהּ וְהוּהּ לִי
לְפָרֵק דִּין אֱלֹהֵי וְאֶבְנֵי לֵהּ מִקְדָּשָׁא אֱלֹהָא דְּאִבְהָתִי
וְאֶפְלַח קְדָמוּהִי:

Adonoy is the master of war, Adonoy is
His Name.

יְיָ מָרִי נִצְחָן קָרְבִּיא יְיָ שְׁמֵהּ:

Pharaoh's chariots and army He hurled
into the sea; his elite officers were sunk
in the Reed Sea.

רִתְכִי פִרְעָה וּמִשְׁרִיתָהּ שְׂדֵי בְּיָמָא וּשְׁפָר גְּבֻרָהּ
אֶטְבְּעוּ בְּיָמָא דְּסוּף:

1 אֲזִי יִשְׁרִי-מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה

וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אֲשִׁירָה לַיהוָה כִּי-^{to mount}
^{up} גָּאָה גָּאָה סוּס

וְרִכְבּוֹ רָמָה בָּיָם:

2 עָזִי וְזִמְרָתִי ^{song of} יְהִי לִי לְשִׁוְעָה זֶה אֱלֹהֵי וְאֶנְוְהוּ ^{to rest}

אֱלֹהֵי אָבִי וְאֶרְמְמֶנָּהּ:

3 יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה שְׁמוֹ:

4 מִרְכַּבֹּת פִּרְעָה וַחֲיִלּוֹ יִרְה בָּיָם וּמִבְחָר ^{third} שְׁלִשִּׁי ^{select}

טָבְעוּ בָּיָם-סוּף: ^{to sink}

The depths covered them, they sank
into the shadowy depths like stone.

תְּהוֹמֵי־אֶרֶץ חָפּוּ עַל־יְהוֹן נָחְתוּ לְעוֹמְקֵי־אֶבֶן:

Your right hand Adonoy, is adorned
with power, Your right hand Adonoy,
crushes the enemy.

יְמִינְךָ יי אֲדִיר בְּחִילָא יְמִינְךָ יי תִּבְרַת סָנְאָה:

In Your great majesty, You destroy Your
opponents; You send forth Your fury, it
consumes them like straw.

וּבְסִגִּי תִקְפֹּד תִּבְרַתְּנוֹן לְדָקְמוֹ עַל עֵמֶד שְׁלַחַת רוּגְזָךְ
שִׁיִּצְנוֹן כְּנוֹרָא לְקִשָּׁא:

Through the wind [breath] of Your
nostrils, the waters were heaped up,
flowing water stood like a wall; the
deep waters congealed in the heart of
the sea.

וּבְמִימְרֵי פִּוּמְךָ חִפִּימוּ מֵי־אֶרֶץ אֲזִלָּא קָפוּ
תְּהוֹמֵי־יָם בְּלִבָּא דִּימָא:

The enemy said, "I will pursue [them], I
will overtake [them], I will divide the
spoils, I will satisfy myself; I will draw
my sword, my hand will destroy them."

דִּהּוּ אָמַר סָנְאָה אֶרְדּוּף אֲדַבֵּק אֶפְלֵג בְּזִתָּא תִּשְׁבַּע
מִנְהוֹן נַפְשִׁי אֶשְׁלֹף חֲרָבִי תִּשְׁיִצְנוֹן יָדִי:

5 תְּהוֹמֹת יַכְסִּימוּ יָרְדּוּ בְּמַצּוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן:

6 יְמִינְךָ יְהוֹה נֶאֱדָרִי בְּכַחַּ יְמִינְךָ יְהוֹה תִּרְעֵץ

אֹיֵב:

7 וּבִרְבַּ גְּאוּנֶךָ תִּהְרָס קָמִיד תִּשְׁלַח חֲרָבְךָ יֶאֱכֹלְמוּ

straw
כִּקֵּשׁ:

8 וּבְרוּחַ אִפִּידְךָ נִעְרָמוּ מַיִם נִצְבּוּ כְּמוֹ־גֵד

נִזְלָיִם קָפְאוּ תְּהוֹמֹת בְּלִבֵּי־יָם:

9 אָמַר אֹיֵב אֶרְדּוּף אֶשְׁיֵג אֲחַלֵּק שָׁלַל תִּמְלָאֲמוּ

נַפְשִׁי אֶרִיק חֲרָבִי תוֹרִישְׁמוּ יָדִי:

You made Your wind blow, the sea
covered them; they sank like lead in the
mighty waters.

אָמַרְתָּ בְּמִימְרֶךָ חָפָא עֲלֵיהֶן יָמָא אֲשֶׁתְּקַעוּ כְּאַבְרָא
בְּמִין תְּקִיפִין:

Who is like You among the mighty,
Adonoy! Who is like You, adorned in
holiness, Awesome in praise, doing
wonders?

לִית בַּר מְנוּךְ דְּאַתָּה הוּא אֱלֹהָא יִי לִית בַּר מְנוּךְ אֱלֹהָא
אַתָּה אֲדִיר בְּקוּדְשָׁא דְחַל תְּשַׁבְּחֵן עַבְדֵּי פְּרִישָׁן:

You extended Your right hand, the earth
swallowed them.

אַרְמַתָּ יְמִינְךָ בְּלַעְתָּנוּן אֶרְעָא:

In Your kindness You led the people
You redeemed; with Your might You
guided them to Your holy dwelling
place.

דְּבִרְהִי בְּטִבּוּתְךָ עָמָא דְּנֻן דְּפָרְקָתָּ סוּבְרְהִי בְּתַקְפֶּךָ
לְדִירָא דְקֻדְשֶׁךָ:

Peoples heard and they tremble, terror
gripped the inhabitants of Philistia.

שְׁמַעוּ עַמְמֵיָא וְזַעוּ דְּחָלָא אֲחֻדְתָּנוּן דְּהֻוּ יִתְבִּין
בְּפִלְשֶׁת:

lead properly to breeze
כְּעוֹפְרֶת צָלְלוּ בְּרוּחְךָ כְּסֻמוּ יָם
mighty
בְּמִים אֲדִירִים:

מִי־כְמָכָה בְּאַלֵּם יְהוָה מִי כְמָכָה נֹאדָר בְּקֻדְשׁ נֹרָא
תְּהִלַּת עֲשֵׂה פִּלָּא:

נְטִיתָ יְמִינְךָ תְּבַלְעֵמוּ אֶרֶץ:

properly this to guide
נְהִלְתָּ גִּאֲלָתָּ נֹו בְּחֻסְדֶּךָ עַם־ נְחִיתָ
at home
בְּעֻזָּתְךָ אֶל־ נְוָה קֻדְשֶׁךָ:

to quiver
שְׁמַעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן חֵיל אֲחֻז יִשְׁבִּי פִלְשֶׁת:

Then the chiefs of Edom panicked, the mighty men of Moav were seized with trembling; all the inhabitants of Canaan melted away.

בְּכֹן אֶתְּבַהֲלוּ רִבְרֵבֵי אֲדָם תְּקִיפֵי מוֹאָב אֶחָדָתָנוּן
רִתִּיתָא אֶתְּבְרוּ כֹל דְּהוּ יִתְבִּין בְּכֻנְעָן:

Horror and dread fall upon them, at the greatness of Your arm, they are still as stone; until Your people cross over, Adonoy, until Your people You acquired cross over.

תְּפִיל עֲלֵיהוֹן אִימָתָא וְדַחֲלָתָא בְּסִגִּי תִקְפֹּד יִשְׁתַּקֹּן
כְּאַבְנָא עַד דִּיעְבֵּר עֲמָךְ יִי יֵת אֶרְנוּנָא עַד דִּיעְבֵּר עֲמָךְ
דְּנוּ דִּי פִרְקָתָא יֵת יִרְדָּנָא:

You will bring them and plant them on the mountain of Your inheritance, the place for Your habitation, which You, Adonoy have made; the Sanctuary—my Master—[which] Your hands established.

תַּעֲלִנוּ וְתִשְׁרִינוּ בְּטוֹרָא דְּאַחְסִנְתָּךְ אֶתְרִי מִתְקַן לְבֵית
שְׁכֻנְתָּךְ אֶתְקִנְתָּא יִי מִקְדָּשָׁא יִי אֶתְקִנְתָּהּ יְדִיד:

Adonoy will reign forever and ever.

יִי מַלְכוּתָהּ קָאָם לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלָמָיָא:

15 אֲזִי נִבְהָלוּ אֱלֹפֵי אֲדָם אֵילֵי מוֹאָב יֶאֱחָזְמוּ
רָעַד נִמְגֹו כֹּל יִשְׁבֵּי כְנָעַן:

16 תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אִימָתָהּ וְפָחַד בְּגִדְלָא זְרוּעָהּ יִדְמוּ
כְּאַבְנֵן עַד־יַעְבֵּר עֲמָךְ יְהוָה עַד־יַעְבֵּר עִמָּךְ קִנִּית:

17 תִּבְאֲמוּ וְתִשְׁעַלְמוּ בְּהָרֵי נַחֲלָתְךָ מְכוֹן לְשִׁבְתְּךָ
פְּעֻלַּת יְהוָה מִקְדָּשׁ אֲדָנִי כּוֹנֵן יְדִיד:

18 יְהוָה | יִמְלֹךְ לְעֵלָם וָעַד:

When Pharaoh came with his horse and chariot and his cavalry into the sea, Adonoy returned the waters of the sea on them; and the B'nei Yisrael walked on dry land in the midst of the sea.

אָרִי עָלוּ סוּסוֹת פָּרְעֹה בְּרִתְכוּהִי וּבִפְרָשׁוֹהִי בַיָּמָא
וְאַתִּיב יְיָ עֲלֵיהֶן יָת מִי יָמָא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְיְכוּ
בַּיַּבְשָׁתָא בְּגוֹ יָמָא:

Miriam the prophetess, sister of Aharon, took the drum in her hand; and all the women followed her with drums and dancing.

וּנְסִיבַת מִרְיָם נְבִיאָתָא אַחֲתָהּ דְּאַהֲרֹן יָת תַּפָּא בִידָהּ
וּנְפָקוּ כָּל נְשִׂאֵי בִתְרָהּא בְּתַפִּין וּבְחֲנֻגִין:

Miriam led them in the response: "Sing to Adonoy for He is most high; horse and its rider He hurled into the sea."

וּמַעֲנִיא לְהוֹן מִרְיָם שְׂבָחוּ וְאוֹדוּ קָדָם יְיָ אֲרִי אֲתַגְאִי
עַל גּוֹתַנְיָא וְגֵאוּתָא דִּילָהּ הִיא סוּסָא וְרִכְבָּהָ רָמָא
בַּיָּמָא:

Moshe led [B'nei] Yisrael away from the Reed Sea, and they went out into the desert of Shur, they traveled for three days in the desert and they did not find any water.

וְאַטְל מֹשֶׁה יָת יִשְׂרָאֵל מִיָּמָא דְסוּף וּנְפָקוּ לְמַדְבָּרָא
דְּחִגְרָא וְאַזְלוּ תַלְתָּא יוֹמִין בְּמַדְבָּרָא וְלֹא אִשְׁכְּחוּ מַיָּא:

19 כִּי בָא סוּס פָּרְעֹה בָּרִכְבוֹ וּבִפְרָשָׁיו בַּיָּם וַיֵּשֶׁב יְהוָה

עֲלֵהֶם אֶת־מֵי הַיָּם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בַּיַּבְשָׁה בְּתוֹךְ

הַיָּם: (פ)

20 וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֶחָת אֶהֱרֹן אֶת־^a
תַּפָּא^{drum} וְכָל נְשֵׂי בְנֵי יִשְׂרָאֵל^{prophetess or inspired...} בְּתַפִּין וּבְחֲנֻגִין

בִּידָהּ וַתַּצְאֵן כָּל־הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתַפִּים וּבְמַחֲלֹת:

21 וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם שִׁירָא לַיהוָה כִּי־גָאָה גָּאָה סוּס וְרִכְבּוֹ

רָמָה בַּיָּם: (ס)

22 וַיֹּסַע מֹשֶׁה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּם־סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל־מַדְבַּר־שׁוּר

וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשַׁת־יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא־מָצְאוּ מַיִם:

They came to Marah but they could not drink the water of Marah because it was bitter. The place was therefore called Marah [bitter].

וְאֵתוֹ לְמָרָה וְלֹא יָכִילוּ לְמַשְׁתֵּי מֵי־אֶרֶץ מִרְיָן
אָנוּן עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ מָרָה:

The people complained to Moshe saying, "What shall we drink?"

וְאֶתְרַעְמוּ עָמָא עַל מִשֶּׁה לְמִימַר מָה נִשְׁתֵּי:

He [Moshe] cried out to Adonoy, Adonoy showed him a tree and he threw it into the water, and the water became sweet. There He set before them statutes and ordinances, and there He tested them.

וְצִלִי קָדָם יי וְאַלְפָה יי אָעָא וּרְמָא לְמֵיָא וּבִסִּימוּ מֵיָא
תָּמָן גִּזַּר לֵיהּ קָיָם וְדִין וְתָמָן נִסִּיָּהּ:

He said [to them,] "If you vigilantly obey the voice of Adonoy, your God, and do what is upright in His eyes, give ear to His commandments, and preserve all His statutes; [then], every sickness that I brought upon Egypt, I will not bring upon you, for I am Adonoy, Who heals you.

וְאָמַר אִם קִבְּלָא תִקְבֵּל לְמִימָרָא דִּי אֱלֹהֶךָ וְדִכְשָׁר
קִדְמוּהִי תַעֲבֹד וְתִצִּית לְפָקוּדוֹהִי וְתִטֵּר כָּל קִימוּהִי כָּל
מַרְעִין דִּי שְׁוִיתִי בְּמִצְרַיִם לֹא אֲשֻׁנוּן עָלֶיךָ אֶרֶץ אֲנִי יי
אֶסְדֵּךָ:

23 וַיָּבֹאוּ מִרְתָּה וְלֹא יָכִילוּ לְשָׁתֶּת מַיִם מִמֶּנָּה כִּי מָרִים
הֵם עַל-כֵּן קָרָא שְׁמָהּ מָרָה:

24 וַיִּלְנוּ הָעָם עַל-מִשֶּׁה לֵּאמֹר מַה-נִּשְׁתֶּה:

25 וַיִּצְעַק ^{to shriek} אֶל-יְהוָה וַיֹּרְהוּ יְהוָה עֵץ וַיִּשְׁלַךְ אֶל-הַמַּיִם
וַיִּמְתְּקוּ ^{to suck} הַמַּיִם שֵׁם שֵׁם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם
^{to test} נִסָּהוּ :

26 וַיֹּאמֶר אִם-שָׁמוּעַ תִּשְׁמָע לְקוֹל | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִיִּשְׁרָ
בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהִאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל-חֻקֵּי
כָּל-הַמִּחְלָה אֲשֶׁר-שָׁמַתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא-אֲשִׁים עָלֶיךָ כִּי
אֲנִי יְהוָה רֹפֵאֲךָ: (ס)

חמישי

Then they came to Eilim, where there were twelve springs of water and seventy date palms. and they camped there by the water.

27 וַיָּבֹאוּ אֵילִימָה וְשָׁם שְׁתֵּים עָשָׂרָה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים

תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל-הַמַּיִם:

וְאֵתוֹ לְאֵילִם וְתִמְנָן תְּרֵי עָסָר מְבוּעִין דְּמִין וְשִׁבְעִין
דְּקָלִין וְשָׂרוֹ תִמְנָן עַל מֵיָא:

שמות 16

They journeyed from Eilim, and the entire community of the B'nei Yisrael came to the desert of Sin, which is between Eilim and Sinai. It was the fifteenth day of the second month after they went out of the land of Egypt.

1 וַיִּסְעוּ מֵאֵילִם וַיָּבֹאוּ כָּל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל

אֶל-מִדְבַּר-סִין אֲשֶׁר בֵּין-אֵילִם וּבֵין סִינַי בְּחַמֶּשֶׁה עָשָׂר

יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:

וַנָּטְלוּ מֵאֵילִם וְאֵתוֹ כָּל כְּנֻשָּׁתָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִדְבָּרָא
דְּסִין דִּי בֵין אֵילִם וּבֵין סִינַי בְּחַמֶּשֶׁת עָסָרָא יוֹמָא
לִירְחָא תַנְיָנָא לְמַפְקָהוֹן מֵאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם:

The entire community of the B'nei Yisrael complained against Moshe and Aharon in the desert.

2 וַיִּלִּינוּ [וַיִּלּוּנוּ] כָּל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל עַל-מֹשֶׁה וְעַל-אַהֲרֹן

בַּמִּדְבָּר:

וְאַתְרַעְמוּ כָּל כְּנֻשָּׁתָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַל מֹשֶׁה וְעַל
אַהֲרֹן בַּמִּדְבָּרָא:

The B'nei Yisrael said to them, "If only we had died by the hand of Adonoy in the land of Egypt, when we sat by pots of meat and ate our fill of bread, for you have brought us out to this desert to cause this entire congregation to die of starvation."

וַאֲמָרוּ לְהוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְוִי דְמִיתָנָא קָדָם יִי בְּאַרְעָא
דְּמִצְרַיִם כִּד הָוִינָא יִתְבִּין עַל דּוּדֵי בִסְרָא כִּד הָוִינָא
אַכְלִין לֶחֶמָא וְשִׁבְעִין אַרְי אֶפְקִתוּן יִתְנָא לְמַדְבָּרָא
הָדִין לְקַטְלָא יֵת כָּל קְהָלָא הָדִין בְּכַפְנָא:

Adonoy said to Moshe, "Behold, I will make bread rain from heaven for you, and the people shall go out and gather enough for each day, that I may test them [to see] if they will walk in [the way of] My teaching or not.

וַאֲמַר יִי לְמֹשֶׁה הָא אָנָּא מְחִית לְכוּן לֶחֶמָא מִן שָׁמַיָּא
וַיִּפְקוּן עֲמָא וַיִּלְקְטוּן פְּתִגָּם יוֹם בְּיוֹמָה בְּדִיל דְּאַנְסוּן
הֵיכֹון בְּאוּרֵיתִי אִם לֹא:

On the sixth day [when] they prepare what they bring [home], it will be twice as much as they gather every [other] day."

וַיְהִי בְיוֹמָא שְׁתִּיתָאָה וַיִּתְקַנוּן יֵת דִּיִּיתוּן וַיְהִי עַל חַד
תַּרְיָן עַל דִּילְקִטוּן יוֹם יוֹם:

3 וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִיִּיתָן מוֹתָנוּ בְּיַד־יְהוָה

בְּאַרְצֵן מִצְרַיִם בְּשִׁבְתָּנוּ עַל־^{pot} סִיר הַבָּשָׂר בְּאַכְלִינוּ

לֶחֶם לְשִׁבְעָה כִּי־הוֹצֵאתָם אֹתָנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה

לְהָמִית אֶת־כָּל־הַקָּהָל הַזֶּה בָּרָעַב: (ס)

4 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִנְנִי מְמַטֵּיר לָכֶם לֶחֶם

מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֵּצֵא הָעָם וַלְקֻטּוֹ^{properly} דְּבִרְיוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן

אֲנִסְנוּ^{to test} הַיֵּלֶךְ בְּתוֹרָתִי אִם־לֹא:

5 וַהֲיָה בְיוֹם הַשִּׁשִּׁי^{sixth} וַהֲכִינוּ אֶת אֲשֶׁר־יָבִיאוּ וַהֲיָה

מִשְׁנֵה עַל אֲשֶׁר־יִלְקְטוּ יוֹם | יוֹם: (ס)

Moshe and Aharon said to all the B'nei Yisrael, "In the evening you will know that [it is] Adonoy [Who] brought you out from the land of Egypt.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרֹמֶשׂא וְתִדְעוּן
אֲרִי יי אִפִּיק יִתְּכֹן מֵאֲרֶעָא דְּמִצְרַיִם:

And in the morning you will see the glory of Adonoy, for He has heard your complaints against Adonoy. But what are we that you cause complaints against us?"

וּבְצֹפְרָא וְתַחֲזֹון יֵת יִקְרָא דִּי כַּד שְׁמִיעַ (קְדָמוּהִי) יֵת
תַּרְעֻמוֹתְכֹון עַל מִימְרָא דִּי וְנַחְנָא מָא אֲרִי אֶתְרַעֲמִתֹון
עָלֵנָא:

[Then] Moshe said, "When Adonoy gives you meat to eat in the evening, and a filling meal of bread in the morning, Adonoy will have heard your complaints, that you cause complaints against Him. What are we? Your complaints are not against us but against Adonoy."

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּדִיתֹון יי לְכֹון בְּרֹמֶשׂא בְּסָרָא לְמִיכַל
וְלַחְמָא בְּצֹפְרָא לְמִסְבַּע בְּדִשְׁמִיעֹון קָדָם יי יֵת
תַּרְעֻמוֹתְכֹון דִּי אַתֹון מִתְרַעֲמִין עֲלוּהִי וְנַחְנָא מָא לָא
עָלֵנָא תַּרְעֻמוֹתְכֹון אֱלֹהֵן עַל מִימְרָא דִּי:

6 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֶרֶב וַיִּדְעֻתֶם
כִּי יְהוָה הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:

complaint
7 וּבִקֹּר וּרְאִיתֶם אֶת-כְּבוֹד יְהוָה בְּשִׁמְעוֹ אֶת-תְּלִנְתֵיכֶם
עַל-יְהוָה וְנַחְנוּ ^{we} מָה כִּי תִלוּנוּ [תְּלִינוּ] עָלֵינוּ:

8 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּתַת יְהוָה לָכֶם בְּעֶרֶב בֶּשָׂר לֶאֱכֹל וּלְחֶם
בִּבְקֹר לְשִׁבְעַת בְּשִׁמְעַת יְהוָה אֶת-תְּלִנְתֵיכֶם אֲשֶׁר-אַתֶּם
מְלִינִם ^a עָלָיו וְנַחְנוּ מָה לֹא-עָלֵינוּ תְּלִנְתֵיכֶם כִּי
grumbling
עַל-יְהוָה:

Then Moshe said to Aharon, "Say to the entire community of the B'nei Yisrael: Come near before Adonoy, for He has heard your complaints."

וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן אָמַר לְכָל כְּנַשְׁתָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
קָרִיבוּ קָדָם יְיָ אֲרִי שְׁמִיעֵן קְדָמוּהִי יְתִ תְּרַעְמוּתְכוֹן:

As Aharon spoke to the entire community of the B'nei Yisrael, they turned toward to the desert, and behold the glory of Adonoy was visible in the cloud.

וַהֲיָה כַּד מָלִיל אַהֲרֹן עִם כָּל כְּנַשְׁתָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאִתְפָּנוּי לְמַדְבָּרָא וְהָא יִקְרָא דִּי אִתְגְּלִי בַּעֲנָא:

9 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן אָמַר אֶל-כָּל-עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
קָרְבוּ לִפְנֵי יְהוָה כִּי שָׁמַע אֶת תְּלִנְתֵיכֶם:

10 וַיְהִי כַּדְבָּר אַהֲרֹן אֶל-כָּל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְ�רָאֵל וַיִּפְּנוּ
אֶל-הַמִּדְבָּר וַהֲיָה כְבוֹד יְהוָה נִרְאָה בָּעָנָן: (פ)

שישי

Adonoy spoke to Moshe saying,
ומליל יי עם משה למימר:

"I have heard the complaints of the B'nei Yisrael. Speak to them saying, 'Between evenings [afternoon] you will eat meat, and in the morning you will have your fill of bread, and you will know that I am Adonoy, your God.

שְׁמִיעֵ קְדָמִי יְתִ תְּרַעְמֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְלִיל עֶמְהוֹן
לְמִימַר בֵּין שְׁמִשָּׂא תִיכְלוּן בִּסְרָא וּבְצַפְרָא תִשְׁבְּעוּן
לְחֻמָּא וְתִדְעוּן אֲרִי אָנָּא יְיָ אֱלֹהֵיכֶן:

11 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר:

12 שְׁמַעְתִּי אֶת-תְּלִנְתָּ^{complaint} בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּבֶּר אֱלֹהִים לֵאמֹר
בֵּין הָעֶרְבִים תֹּאכְלוּ בָשָׂר וּבִבְקָר תִּשְׁבְּעוּ-לָחֶם וַיִּדְעוּתֶם
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

It was evening and quails rose up and covered the camp. In the morning there was a layer of dew around the camp.

וְהָיָה בְּרִמְשָׁא וּסְלִיקַת סָלְיוֹ וְחִפְתָּ יֵת מִשְׁרִיתָא
וּבְצִפְרָא הָיָה נִחְתָּת טֵלָא סָחוֹר סָחוֹר לְמִשְׁרִיתָא:

The layer of dew had risen, and behold, on the surface of the desert were thin [uncovered] flakes. It was as fine as frost on the ground.

וּסְלִיקַת נִחְתָּת טֵלָא וְהָא עַל אִפֵּי מִדְבָּרָא דַּעֲדָק
מְקַלְף דַּעֲדָק כְּגִיר כְּגִלְדָּא עַל אֶרֶעָא:

The B'nei Yisrael saw it and said to one another, "It is a food," for they did not know [exactly] what [kind] it was. Moshe said to them, "This is the bread that Adonoy is giving you to eat.

וְחִזּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמָרוּ גִבֵּר לְאַחֵיהֶי מָנָא הוּא אֲרִי
לֹא יָדְעוּ מָא הוּא וַאֲמָר מֹשֶׁה לְהוֹן הוּא לְחֻמָּא דִּי
יֵהֵב יִי לְכוֹן לְמִיכָל:

This is what Adonoy has commanded: Each man shall gather his requirement of food. An omer per person, according to the number of your people. shall each man take for those in his tent."

דִּין פִּתְגָמָא דִּי פִקִּיד יִי לְקוּטוֹ מִנָּה גִבֵּר לְפֻם מִיכָלָה
עֲמָרָא לְגִלְגֻלְתָּא מִנֵּן נִפְשָׁתִיכוֹן גִּבֵּר לְדִי בְּמִשְׁכָּנָה
תְּסֻבּוֹן:

the quail
collectively

13 וַיְהִי בָעֶרֶב וַתַּעַל הַשָּׁלֹו וַתִּכַּס אֶת־הַמַּחֲנֶה וּבִבְקָר

הַיָּתָה שָׁכְבַת הַטֵּל סָבִיב לְמַחֲנֶה:

crushed

14 וַתַּעַל שָׁכְבַת הַטֵּל וְהָיָה עַל־פְּנֵי הַמִּדְבָּר דָּק

a shred or
scale

frost

מִחֻסְפָּס דָּק כִּפְפָר עַל־הָאָרֶץ:

15 וַיֵּרְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו מִן הוּא כִּי

לֹא יָדְעוּ מַה־הוּא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם הוּא הַלֶּחֶם

she ate

אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לָכֶם לֶאֱכֹלָה :

16 זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לְקֻטְוֹ מִמֶּנּוּ אִישׁ לְפִי

properly

a skull

properly

אֲכָלוּ עֲמָר לְגִלְגֻלְתָּא מִסְפָּר נַפְשֹׁתֵיכֶם אִישׁ

לְאֲשֶׁר בְּאֶהְלֹו תִקְחוּ:

The B'nei Yisrael did so. They gathered it, some more, some less.

וַעֲבָדוּ כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַלְקָטוּ דָּאֲסָגִי וּדְאֲזַעֲרִי:

However when they measured it with an omer, the one who had taken more had no extra, and the one who had taken less, was not lacking. They had gathered exactly enough for each one to eat.

וְכָלֹו בְּעוֹמֶרָא וְלֹא אוֹתֵר דָּאֲסָגִי וּדְאֲזַעֲרִי לֹא חֲסִיר
גִּבְרָ לְפוּם מִיכְלָה לְקָטוּ:

Moshe said to them, "Let no man leave any over until morning."

וַאֲמַר מֹשֶׁה לְהוֹן אֲנִשׁ לֹא יִשְׂאֵר מִנָּה עַד צִפְרָא:

They did not listen to Moshe, and some men left some over until morning. It became wormy and putrid, and Moshe was angry with them.

וְלֹא קִבִּילוּ מִן מֹשֶׁה וְאֲשָׁרוּ גִבְרִיא מִנָּה עַד צִפְרָא
וּרְחֵשׁ רִיחָשָׁא וּסְרִי וּרְגִז עֲלֵיהוֹן מֹשֶׁה:

They gathered it each morning, each man according to what he would eat.
[When] the sun became hot, it melted.

וַלְקָטוּ יְתֵה בְּצִפְרָ בְּצִפְרָ גִּבְרָ לְפוּם מִיכְלָה וּמָא
דְּמִשְׁתָּאֵר מִנָּה עַל אֲפִי חֻקְלָא כִּד חֻמָּא עֲלוּהִי
שְׁמִשָּׁא פִּשְׁרִי:

17 וַיַּעֲשׂוּ-כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְקְטוּ הַמֶּרְבֶּה וְהַמִּמְעִיט:

18 וַיִּמְדוּ וַיִּמְדוּ בְּעוֹמֶר וְלֹא הָעֲדִיר הַמֶּרְבֶּה וְהַמִּמְעִיט
to be
redundant properly

לֹא הָחֲסִיר אִישׁ לְפִי-אֹכְלוֹ לְקָטוּ:

19 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִישׁ אֶל-יֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר:

20 וְלֹא-שָׁמְעוּ אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּתֵרוּ אֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר

וַיִּרְם תּוֹלְעִים וַיִּבְאָשׁ וַיִּקְצֹף עֲלֵהֶם מֹשֶׁה:
to smell
bad a maggot

21 וַיִּלְקְטוּ אוֹתוֹ בְּבֹקֶר בְּבֹקֶר אִישׁ כִּפִּי אֹכְלוֹ וְחֶם
to be hot

הַשֶּׁמֶשׁ וַנִּמַּס׃
to liquefy

When the sixth day came, what they had gathered [was a] double [portion of] bread, two omers for each individual. All the leaders of the community came and told Moshe [about it].

וַהֲיָה בַּיּוֹמָא שְׁתִּיתָאָה לְקִטּוֹ לְחֶמְא עַל חַד תְּרִין תְּרִין
עֲמִרִין לְחַד וְאַתּוּ כֹּל רַבְרָבִי כְּנִשְׁתָּא וְחֻיָּאוּ לְמֹשֶׁה:

He said to them, "This is what Adonoy has said: Tomorrow is a [day of] rest, Adonoy's holy Shabbos. Bake what you want to bake, and cook what you want to cook, and whatever is left over, put aside for yourselves, to preserve it until the morning."

וְאָמַר לְהוֹן הוּא דִּי מְלִיל יִי שְׁבַתָּא שְׁבַת קוּדְשָׁא קָדָם
יִי מְחַר יֵת דִּי אֶתּוֹן עֲתִידִין לְמַכָּא אָפּוּ וְיֵת דִּי אֶתּוֹן
עֲתִידִין לְבִשְׁלָא בְּשִׁילוּ וְיֵת כֹּל מוֹתָרָא אֲצַנְעוּ לְכוֹן
לְמַטָּרַת עַד צִפְרָא:

They put it aside until morning as Moshe had commanded. It did not turn putrid and there were no worms in it.

וְאֲצַנְעוּ יְתָה עַד צִפְרָא כְּמָא דְּפָקִיד מֹשֶׁה וְלֹא סָרִי
וְרִיחָשָׂא לֹא הָיָה בָּהּ:

Moshe said, "Eat it today, for today is Shabbos to Adonoy. Today you will not find it [manna] in the field.

וְאָמַר מֹשֶׁה אֲכֹלוּהִי יוֹמָא דִּין אֲרִי שְׁבַתָּא יוֹמָא דִּין
קָדָם יִי יוֹמָא דִּין לֹא תִשְׁכַּחְגָּהּ בְּחַקְלָא:

22 וַיְהִי | בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי ^{sixth} לְקִטּוֹ לְחֶמְא מִשְׁנֵה שְׁנֵי הָעָמֶר

לְאַחַד וַיָּבֹאוּ כָּל־נְשֵׁי־הָעֵדָה וַיִּגִּידוּ לְמֹשֶׁה:

23 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה ^{day of rest} שְׁבַתוֹן

שְׁבַת־קֹדֶשׁ לַיהוָה מְחַר אֵת אֲשֶׁר־ ^{to cook} תֹּאפּוּ אָפּוּ וְאֵת

אֲשֶׁר־ תִּבְשְׁלוּ ^{properly} בְּשִׁלוּ וְאֵת כָּל־הָעֹדֶף הַנִּיחֹו לְכֶם

לְמַשְׁמֶרֶת עַד־הַבֹּקֶר:

24 וַיִּנְיחוּ אֹתוֹ עַד־הַבֹּקֶר כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וְלֹא הִבָּאִישׁ

וְרִמָּה לֹא־הָיְתָה בּוֹ:

25 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲכֹלוּהוּ הַיּוֹם כִּי־שַׁבַּת הַיּוֹם לַיהוָה הַיּוֹם

לֹא תִמְצָאֵהוּ בַּשָּׂדֶה:

Six days you shall gather it, but the seventh day is Shabbos, there will be none on [that day].”

שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקָטְנָהּ וּבַיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה שְׁבִתָּא לָא יְהִי
בָּהּ:

When the seventh day came some of the people went out to gather, but they found none.

וְהָיָה בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה נִפְקוּ מִן עַמָּא לְמִלְקָט וְלֹא
אִשְׁכַּחוּ:

Adonoy said to Moshe, “How long will you refuse to keep My commandments and My teachings.”

וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה עַד אֵימָתִי אֶתּוֹן מְסָרְבִין לְמִטֵּר פְּקוּדֵי
וְאוֹרֵיתִי:

See, because Adonoy gave you the Shabbos, therefore He gave you on the sixth day bread for two days. Every man must remain in his place. No man may go out of his place on the seventh day.

חֲזוּ אָרִי יְיָ יְהִי לְכוֹן שְׁבִתָּא עַל כֵּן הוּא יְהִי לְכוֹן
בַּיּוֹמָא שְׁתִּיתָאָה לֶחֶם תֵּרִין יוֹמִין תִּיבּוּ אֲנִשׁ תַּחְתּוּתָּהּ
לֹא יִפּוֹק אֲנִשׁ מֵאַתְרָהּ בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה:

The people rested on the seventh day.

וַנַּח עַמָּא בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה:

26 שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקָטְנָהּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁבִתָּא לָא
יְהִי־בָּהּ:

27 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יֵצְאוּ מִן־הָעָם לְלָקֵט וְלֹא מָצְאוּ:
(ס)

28 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עַד־^{where} אָנָּה ^{to refuse}מֵאַתְּמָם לְשֹׁמֵר
מִצְוֹתַי וְתוֹרֹתַי:

29 רְאוּ כִּי־יְהוָה נָתַן לָכֶם הַשְּׁבִתָּה עַל־כֵּן הוּא נָתַן לָכֶם
בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי לֶחֶם יוֹמִים שְׁבִי | אִישׁ תַּחְתּוּתּוֹ אֶל־יֵצֵא
אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי:

30 וַיִּשְׁבְּתוּ הָעָם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי:

The House of Yisrael named it [the food] man[na]. It was like white coriander seed, and it tasted like wafers in honey.

וּקְרוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל יֵת שְׁמָהּ מִן וְהוּא כֶּבֶד זֶרַע גִּדְּא
חֹר וְטַעְמָהּ כְּאֶסְקָרִיטֹן בְּדָבָשׁ:

Moshe said, "This is what Adonoy has commanded: Fill an omer [measure] with it to preserve it for your generations. That they may see the bread with which I fed you in the desert when I brought you out of the land of Egypt."

וַאֲמַר מֹשֶׁה דִּין פִּתְגָמָא דִּי פִקִּיד יְיָ מְלִי עֲמָרָא מִנָּה
לְמַטְרָא לְדָרִיכוֹן בְּדִיל דִּיחֲזוֹן יֵת לַחֲמָא דִּי אוֹכְלִית
יִתְכוֹן בְּמַדְבָּרָא בְּאַפְקוּתֵי יִתְכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם:

Moshe said to Aharon, "Take a jar and put an omer full of manna in it, and place it before Adonoy to be preserved for your generations."

וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן סֵב צִלְחִית חֲדָא וְהֵב תִּמְן מְלִי
עֲמָרָא מִן וְאַצְנַע יְתֵה קֶדֶם יְיָ לְמַטְרָא לְדָרִיכוֹן:

As Adonoy commanded Moshe, Aharon placed it before the Testimony for preservation.

כְּמָא דִּי פִקִּיד יְיָ לְמֹשֶׁה וְאַצְנַע אֲהֲרֹן קֶדֶם סִהְדוּתָא
לְמַטְרָא:

31 וַיִּקְרְאוּ בֵּית-יִשְׂרָאֵל אֶת-שְׁמוֹ מִן וְהוּא כְּזֶרַע גִּל לָבֵן

a flat thin
cake

וְטַעְמוֹ כְּצַפִּיחַת בְּדָבָשׁ:

32 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה מֵלֵא הָעָמָר

מִמֶּנּוּ לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם לְמַעַן | יֵרָאוּ אֶת-הַלֶּחֶם

אֲשֶׁר הֵאכְלִיתִי אִתְּכֶם בַּמִּדְבָּר בְּהוֹצִיאִי אִתְּכֶם מִמִּצְרָיִם

מִצְרַיִם:

33 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קַח ^{jar} צִנְצִנָּת אֶחָת וְתֵן-שָׁמָּה

מֵלֵא-הָעָמָר מִן וְהִנֵּחַ אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה לְמִשְׁמֶרֶת

לְדֹרֹתֵיכֶם:

34 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיִּנִּיחֵהוּ אֲהֲרֹן לִפְנֵי הָעֵדוּת

לְמִשְׁמֶרֶת:

The B'nei Yisrael ate the manna for forty years, until they came to an inhabited land. They ate the manna until they came to the edge of the land of Canaan.

ובְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ יֵת מִנָּא אַרְבָּעִין שָׁנִין עַד דְּמִיתִיהוּן
לְאַרְעָא יְתִבְתָּא יֵת מִנָּא אָכְלוּ עַד דָּאֲתוּ לְסִיפֵי אֶרְעָא
דְּכַנְעָן:

The omer is a tenth of an eiphoh.

וְעֹמֶר חֹד מִן עֶסְרָא בְּתֵלֶת סָאִין הוּא:

35 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת־הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד־בָּאָם

אֶל־אֶרֶץ נוֹשָׁבִת אֶת־הַמָּן אָכְלוּ עַד־בָּאָם אֶל־קְצֵה

אֶרֶץ כְּנָעַן:

36 וְהָעֹמֶר עֶשְׂרִית ^{tenth} הָאִיפָה הוּא: (פ)

שביעי

שמות 17

The entire community of B'nei Yisrael journeyed from the wilderness of Sin, traveling according to the word of Adonoy. They camped in Rephidim, and there was no water for the people to drink.

וּנְטְלוּ כָּל כְּנֻשְׁתָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּדְבָּרָא דְּסִין
לְמַטְלִיגְהוֹן עַל מִימְרָא דִּי וְשָׂרוּ בְּרִפְדִּים וְלִית מֵיָא
לְמִשְׁתֵּי עַמָּא:

1 ^a וַיֵּסְעוּ כָּל־עַדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּדְבַּר־סִין לְמִסְעֵיהֶם ^{departure}

עַל־פִּי יְהוָה וַיַּחֲנוּ בְּרִפְדִּים וְאֵין מַיִם לְשָׁתֶת הָעָם:

The people quarreled with Moshe, and said, "Give us water to drink." Moshe said to them, "Why are you quarreling with me? Why are you testing Adonoy?"

וּנְצָא עֲמָא עִם מֹשֶׁה וְאָמְרוּ הָבוּ לָנָא מֵיָּא וְנִשְׁתֵּי
וְאָמַר לְהוֹן מֹשֶׁה מָּא אַתּוֹן נִצְּן עֲמִי מָּא מְנַסִּין אַתּוֹן
קָדָם יי:

The people were suffering thirst for [the lack of] water, and the people complained against Moshe and said, "Why did you bring us up from Egypt—to kill me and my children, and my livestock with thirst?"

וַיִּצְחִי תַמָּן עֲמָא לְמֵיָּא וְאַתְרַעַם עֲמָא עַל מֹשֶׁה וְאָמַר
לְמָּא דִּנֵּן אֶסְקַתְנָא מִמְּצָרִים לְקַטְלָא יְתִי וְיִת בְּנֵי וְיִת
בְּעִירֵי בְּצָחוּתָא:

Moshe cried out to Adonoy saying, "What shall I do for this people? Before long they will stone me."

וַצְלִי מֹשֶׁה קָדָם יי לְמִימַר מָּא אֶעֱבֹד לְעַמָּא הַדִּין עוֹד
זַעִיר פֿון וִירְגָמְנִי:

2 וַיִּרְבּוּ הָעָם עִם-מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ תְּנוּ-לָנוּ מַיִם וְנִשְׁתֶּה
וַיֹּאמֶר לָהֶם מֹשֶׁה מַה-תְּרִיבוֹן עִמָּדִי מַה- תְּנַסּוּן
אַתְיָהוּהָ:
to test

3 וַיִּצְלָא שָׁם הָעָם לַמַּיִם וַיִּלֵּן הָעָם עַל-מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ
לְמָּה זֶה הָעֲלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לְהָמִית אֹתִי וְאֶת-בְּנֵי
וְאֶת-מִקְנֵי בְּצָמָא:

4 וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל-יְהוָה לֵאמֹר מָּה אֶעֱשֶׂה לָעָם
הַזֶּה עוֹד מַעַט וְסָקְלֵנִי :
to shriek
properly

Adonoy said to Moshe, "Pass to the front of the people and take with you the elders of the [B'nei] Yisrael. The staff with which you struck the river; take in to your hand, and go.

וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה עֲבֹר קֹדֶם עַמָּא וּדְבַר עִמּוֹד מִסְבֵּי
יִשְׂרָאֵל וְחֹטְרְךָ דִּי מַחֲיֵתָא בֵּיהּ יֵת נִהְרָא סָב בִּידְךָ
וְתִיזֹל:

Behold, I will stand before you there on the rock in Choreiv. You shall strike the rock and water will come out of it, and the people [will be able] to drink. Moshe did this in the sight [presence] of the elders of the [B'nei] Yisrael.

הָא אֲנָא קֵאָם קִדְמוֹד תַּמָּן עַל טַנְרָא בְּחוּרֵב וְתַמְחֵי
בְּטַנְרָא וַיִּפְקֹון מִיָּה מֵיָא וַיִּשְׁתִּי עַמָּא וַעֲבַד כֹּן מִשָּׁה
לְעֵינֵי סְבֵי יִשְׂרָאֵל:

He [Moshe] named the place Massah and Merivah because the B'nei Yisrael had quarreled [Merivah] and because they had tested [Massah] Adonoy, saying, "Is Adonoy among us or not?"

וּקְרָא שְׁמָא דְאַתְרָא נְסִיתָא וּמִצִּיתָא עַל דְּנִצּוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְעַל דְּנִסִּיאוּ קֹדֶם יְיָ לְמִימַר הָאִית שְׁכִינְתָּא דִּי
בֵּינָנָא אִם לֹא:

Amaleik came and fought with [B'nei] Yisrael in Rephidim.

וְאַתָּא עַמְלֵק וְאַגַּח קָרְבָּא עִם יִשְׂרָאֵל בְּרִפְדִּים:

5 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶ�ה עֲבֹר לִפְנֵי הָעָם וְקַח אִתְּךָ

מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִטֶּף אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת־הַנָּהָר קַח
בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ:

6 הִנְנִי עֹמֵד לִפְנֶיךָ שָׁם | עַל־הַצּוּר בְּחֹרֵב וְהִכִּיתָ בַּצּוּר

וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם וְשָׁתָה הָעָם וַיַּעַשׂ כֹּן מִשָּׁה לְעֵינֵי
זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:

7 וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם מַסָּה וּמֵרִיבָה עַל־רִיב | בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל וְעַל נִסְתָּם אֶת־יְהוָה לֵאמֹר הֲיֵשׁ יְהוָה בְּקִרְבָּנוּ
אִם־אֵין: (פ)

8 וַיָּבֹא עַמְלֵק וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל בְּרִפְדִּים:

Moshe said to Yehoshua, "Choose men for us and go out to battle Amaleik.

Tomorrow, I will stand on top of the hill with the staff of God in my hand."

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לַיהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ גִבּוֹרִים וּפּוֹק אֲגַח
קִרְבָּא בַעֲמָלֶק מִחֹר אֲנִי קָאָם עַל רִישׁ רְמָתָא
וְחוּטְרָא דְאַתְעֵבִידּוּ בֵּה נָסִין מִן קָדָם יְיָ בְּיָדִי:

Yehoshua did as Moshe told him—to battle Amaleik. Moshe, Aharon and Chur went up to the top of the hill.

וַעֲבַד יְהוֹשֻׁעַ כְּמֹא דְאָמַר לֵה מֹשֶׁה לְאַגָּחָא קִרְבָּא
בַעֲמָלֶק וּמֹשֶׁה אֶהְרֹן וְחֹר סְלִיקוּ לְרִישׁ רְמָתָא:

When Moshe raised his hand, [B'nei] Yisrael prevailed; but when he let his hand down [to rest] Amaleik prevailed.

וְהָיוּ כַּד יָרִים מֹשֶׁה יְדוּהִי וּמִתְגַּבְּרִין דְּבֵית יִשְׂרָאֵל וְכַד
מִנַּח יְדוּהִי וּמִתְגַּבְּרִין דְּבֵית עַמְלֶק:

Moshe's hands became heavy. They took a stone and placed it under him and he sat upon it. Aharon and Chur supported his hands, one of them on one side and one on the other side. His hands remained an expression of faith [as he prayed] until sunset.

וַיְדִי מֹשֶׁה יָקָרְן וּנְסִיבוּ אֲבָנָא וְשִׁוּיָא תַּחְתּוֹתָהּ וַיִּתַּב
עָלֶה וְאַהֲרֹן וְחֹר סִעְדֵּן בְּיָדוֹהִי מִכָּא חַד וּמִכָּא חַד
וְהָיָה יְדוּהִי פְרִיסָן בְּצִלּוֹ עַד דְּעַל שְׁמֵשׁ:

9 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר־לָנוּ אַנְשִׁים וְצֵא הִלָּחֵם

בַּעֲמָלֶק מִחֹר אֲנִי נֹצֵב עַל־רֹאשׁ הַגְּבֻעָה וּמִטָּה

הָאֱלֹהִים בְּיָדִי:

10 וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כְּאֲשֶׁר אָמַר־לוֹ מֹשֶׁה לְהִלָּחֵם בַּעֲמָלֶק

וּמֹשֶׁה אֶהְרֹן וְחֹר עָלוּ רֹאשׁ הַגְּבֻעָה:

11 וְהָיָה כְּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וַגִּבֹּר יִשְׂרָאֵל וְכְאֲשֶׁר יִנַּח

יָדוֹ וַגִּבֹּר עַמְלֶק:

12 וַיְדִי מֹשֶׁה כְּבָדִּים וַיִּקְחוּ־אָבֹן וַיִּשְׁימוּ תַּחְתּוֹ וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ

to sustain

וְאַהֲרֹן וְחֹר תָּמְכוּ בְּיָדָיו מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד

וַיְהִי יָדָיו אֲמוּנָה עַד־בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ:

Yehoshua weakened Amaleik and his people with the edge of the sword.

וַתַּבַּר יְהוֹשֻׁעַ יָת עֲמָלֵק וְיָת עַמּוֹ לַפְתָּגָם דְּחָרַב:

Adonoy said to Moshe, "Write this as a remembrance in the Book, [the Torah] and repeat it in Yehoshua's ears, for I will totally obliterate the memory of Amaleik from under the heavens.

וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה כָּתֹב דָּא דוֹכְרָנָא בְּסִפְרָא וְשׁוּי קָדָם
יְהוֹשֻׁעַ אַרְי מִמָּחָא אֲמַחֲי יָת דוֹכְרָנָא דְעֲמָלֵק מִתַּחְתּוֹת
שָׁמַיָא:

Moshe built an altar and called it Adonoy nissi [Adonoy is my miracle].

וּבָנָא מֹשֶׁה מִדְּבָחָא וּפְלַח עֲלוֹהֵי קָדָם יי דַּעֲבַד לָהּ
נִסִּי:

He said, "The hand is on God's throne, Adonoy will be at war with Amaleik for all generations."

וַאֲמַר בְּשִׁבוּעָה אֲמִירָא דָּא מִן קָדָם דְּחִילָא דְשִׁכְנָתָהּ
עַל כָּרְסֵהּ יִקְרָה דְעֵתִיד דְּאַתְגַּח קָרְבָּא קָדָם יי בְּדִבִּית
עַמִּי לֵק לְשִׁצִּיּוּתָהּ מִדְּרִי עֲלָמָא:

to
prostrate

13 וַיִּחָלֶשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת־עֲמָלֵק וְאֶת־עַמּוֹ לְפִי־חָרֶב: (פ)

memory

14 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כָּתֹב זֹאת זְכוֹרֹן בְּסֵפֶר

properly

וְשִׂים בְּאָזְנוֹי יְהוֹשֻׁעַ כִּי־ מָחָה אֶמְחֶה אֶת־זִכְרֹ

עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם:

Jehovah-
Nissi

15 וַיְבֹן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְהוָה | נִסִּי :

throne

16 וַיֹּאמֶר כִּי־יָד עַל־ כִּסֵּי מַלְחָמָה לַיהוָה בְּעֲמָלֵק

מִדֶּר דֶּר: (פ)

Judges 4:4-5:31

הפטרה — שופטים

הפטרה

שופטים 4

Devorah the prophetess was the wife of Lapidos. She judged the B'nei Yisroel at that time.

a
prophetess
or
inspired...
4 וְדְבוֹרָה אִשָּׁה נְבִיאָה אִשָּׁה לְפִידוֹת הָיָא שְׁפָטָה

אֶת־יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַהִיא:

She stationed herself under Devorah's date tree, between Romoh and Beis El, on Mount Ephrayim. The Bnei Yisroel went up to her for judgement.

5 וְהָיָא יוֹשֶׁבֶת תַּחַת־תְּמָר דְּבוֹרָה בֵּין הָרְמָה וּבֵין
בֵּית־אֵל בְּהָר אֶפְרַיִם וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִמְשָׁפֶט:

She dispatched a call summoning Barak ben Avinoam of Kedesh Naftoli. She said to him, "Has not Adonoy, the Lord of Yisroel commanded? Go, draw near Mount Tavor, and take, with you, ten thousand men of the Bnei Naftoli and Zevulun.

6 וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְבָרַק בֶּן־אֲבִינֵעָם מִקְדֵּשׁ נַפְתָּלִי
וַתֹּאמֶר אֵלָיו הֲלֹא צִוָּה | יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
וּמִשְׁכַּת בְּהָר תַּבּוֹר וְלִקְחַת עִמָּךְ עֶשְׂרֵת אֲלָפִים אִישׁ
מִבְּנֵי נַפְתָּלִי וּמִבְּנֵי זְבֻלֹן:

I shall lure, to you, at the Kishon stream, Sisera, Yavin's army chief of staff, his chariots, and his multitudes. I shall deliver him into your hand."

7 וּמִשְׁכַּתִּי אֵלָיו אֶל־נַחַל קִישׁוֹן אֶת־סִיסְרָא שַׂר־צְבָא
יָבִין וְאֶת־רֶכְבּוֹ וְאֶת־הַמֹּנֶה וַיַּנְתִּיָּהוּ בְיָדְךָ:

Barak replied to her: "If you accompany me, I will go; if you do not accompany me, I will not go."

She said, "I will certainly accompany you. However, you will not be glorified by the course you follow, because it is into a woman's hand that Adonoy will deliver Sisera." Deborah rose and accompanied Barak to Kedesh.

Barak mobilized Zevulun and Naftoli to Kedesh, and he brought up ten thousand men at his heels; Deborah accompanied him.

Chever the Kenite parted from Kayin, a descendant of Chovov, Moshe's father-in-law. He spread his tents until Elon Betza'anayim, near Kedesh.

Sisera was informed that Barak ben Avinoam had ascended Mount Tabor.

Sisera then mobilized all of his chariots—nine hundred armored vehicles—together with all the people with him, from Charoshes Hagoyim to Kishon stream.

8 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בָּרַק אִם־תֵּלְכִי עִמִּי וְהִלַּכְתִּי וְאִם־לֹא תֵלְכִי עִמִּי לֹא אֵלֶךְ:

9 וַתֹּאמֶר הֲלֹךְ אִלַּיךְ עִמּוֹ אָפֶס כִּי לֹא תִהְיֶה תִפְאָרְתְּךָ ^{glory} עַל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ כִּי בַיַּד־אִשָּׁה יִמְכָּר יְהוָה אֶת־סִיסְרָא וְתִקֶּם דְּבוּרָה וְתִלָּךְ עִם־בָּרַק קְדֻשָּׁה:

10 וַיִּזְעַק בָּרַק אֶת־זְבוּלֹן וְאֶת־נַפְתָּלִי קְדֻשָּׁה וַיַּעַל בְּרִגְלָיו עֶשְׂרֵת אֲלָפֵי אִישׁ וַתַּעַל עִמּוֹ דְּבוּרָה:

11 וְחֶבֶר הַקֵּינִי ^{to break through} נִפְרָד ^{Kenite} מִלֵּחוֹן מִבְּנֵי חֶבֶב חֲתָן מֹשֶׁה וַיֵּט אֹהֱלוֹ עַד־ ^{an oak or other strong...} אֵלֹן בַּצְעָנִים [בַּצְעָנִים] אֲשֶׁר אֶת־קְדֵשׁ:

12 וַיִּגְדוּ לְסִיסְרָא כִּי עָלָה בָרַק בֶּן־אֲבִינוֹם הַר־תְּבוֹר: (ס)

13 וַיִּזְעַק סִיסְרָא אֶת־כָּל־רֶכֶבֹּו תִשָּׁע מֵאוֹת רֶכֶב בְּרֹזֶל וְאֶת־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מִחֶרֶשֶׁת הַגּוֹיִם אֶל־נַחַל קִישּׁוֹן:

Devorah said to Barak, "Go ahead! For this is the day when Adonoy has delivered Sisera into your hand. Has not Adonoy gone out before you?" Barak then descended from Mount Tabor, followed by ten thousand men.

Adonoy overwhelmed Sisera, all his chariots, and the entire force by the sword before Barak. Sisera dismounted from the chariot, and fled on foot.

Barak pursued the chariots and the forces until Charoshes Hagoyim. All of Sisera's forces fell by the sword, no one was spared.

Sisera fled on foot to the tent of Yael, wife of Chever the Kenite, as there was peace between Yavin, king of Chatzor, and the house of Chever the Kenite.

Yael went out toward Sisera and said to him, "Come over, my lord, come over to me, have no fear." He went over to her to the tent, and she covered him with a cloak.

He said to her, "Please, give me some water to drink, as I am thirsty." She opened the milk pouch, gave him a drink, and covered him.

14 וַתֹּאמֶר דְּבִרָה אֶל־בָּרַק קוּם כִּי זֶה הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן

יְהוָה אֶת־סִיסְרָא בְיָדְךָ הֲלֹא יְהוָה יֵצֵא לְפָנֶיךָ וַיִּרַד

בָּרַק מִהָר מְתוֹר וַעֲשֹׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ אַחֲרָיו:

15 וַיְהִי כִּי יְהוָה ^{properly} אֶת־סִיסְרָא וְאֶת־כָּל־הָרֶכֶב

וְאֶת־כָּל־הַמַּחֲנֶה לְפִי־חֶרֶב לְפָנֵי בָרַק וַיִּרַד סִיסְרָא

מֵעַל הַמָּרְכָבָה וַיֵּנֶס בְּרַגְלָיו:

16 וּבָרַק רָדָף אַחֲרֵי הָרֶכֶב וְאַחֲרֵי הַמַּחֲנֶה עַד חֲרֹשֶׁת

הַגּוֹיִם וַיִּפֹּל כָּל־מַחֲנֶה סִיסְרָא לְפִי־חֶרֶב לֹא נִשְׁאַר

עַד־אַחַד:

17 וַסִּיסְרָא נָס בְּרַגְלָיו אֶל־אֹהֶל יַעֲלַ אִשְׁתׁ חֶבֶר הַקֵּינִי כִּי

שָׁלוֹם בֵּין יִבְיָן מֶלֶךְ־חָצוֹר וּבֵין בֵּית חֶבֶר הַקֵּינִי:

18 וַתֵּצֵא יַעֲלָ לִקְרֹאת סִיסְרָא וַתֹּאמֶר אֵלָיו סוּרָה אֲדֹנָי

סוּרָה אֵלַי אֶל־תִּירָא וַיָּסֶר אֵלָיָהּ הָאֹהֶל וַתִּכְסֶּהּ

blanket
בְּשִׁמְכָה:

19 וַיֹּאמֶר אֵלָיָהּ הֲשִׁינִי־נָא מַעַט־מַיִם כִּי צָמָאֲתִי וַתִּפְתָּח

אֶת־ נְאוֹד ^{a bag} הַחֵלֶב וַתִּשְׁקֶהוּ וַתִּכְסֶּהּ:

He told her, "Stand at the entrance to the tent; should anyone come asking, saying 'Is anyone here?' Say, 'No one.'"

Yael, the wife of Chever the Kenite, took a tent peg, placed a hammer into her hand, and stole furtively to him. She embedded the peg in his forehead, and impaled it into the ground. He was asleep and exhausted, and died.

Now Barak was pursuing Sisera; Yael went out to him, and told him, "Come, let me show you the man you seek." He went to her, and there was Sisera, lying lifeless, the peg in his forehead.

Adonoy subjugated, that day, Yavin, king of Canaan, before the Bnei Yisroel.

The power of the Bnei Yisroel constantly increased in intensity over Yavin, king of Canaan, until they annihilated Yavin, king of Canaan.

Devorah and Barak ben Avinoam sang that day, saying:

20 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ עֲמֵד פֶּתַח הָאֹהֶל וְהָיָה אִם-אִישׁ יָבוֹא וַשְּׂאֵלֶךְ וַאֲמַר הִישָׁפָה אִישׁ וַאֲמַרְתְּ אֵין:

21 וַתִּקַּח יָעֵל אֵשֶׁת-חֶבֶר אֶת-^{peg} יִתְדֵי הָאֹהֶל וַתִּשֶׂם אֶת-^{properly} הַמַּקְבֵּץ בִּידָהּ וַתִּבְּאֶה אֵלָיו בְּלֵאט ^{properly} וַתִּתְקַע אֶת-הַיִּתְדִּל בְּרִקְתּוֹ ^{to stun} וַתַּצֵּנָה ^{to alight} בְּאַרְצָהּ וְהָיָה ^{temple} נִרְדָּם וַיָּעַף וַיָּמָת:

22 וְהָיָה בָרַק רֹדֵף אֶת-סִיסְרָא וַתֵּצֵא יָעֵל לִקְרֹאתוֹ וַתֹּאמֶר לוֹ לָךְ וְאַרְאֶנָּה אֶת-הָאִישׁ אֲשֶׁר-אַתָּה מִבְקֵשׁ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וְהָיָה סִיסְרָא נָפֵל מֵת וְהַיִּתְדִּל בְּרִקְתּוֹ:

23 וַיִּכְנַע ^{properly} אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יָבִין מֶלֶךְ-כְּנָעַן לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

24 וַתִּגְדֵּל יַד בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל הַלְלוּ וְקִשְׁשׁוּ עַל יָבִין מֶלֶךְ-כְּנָעַן עַד אֲשֶׁר הִכְרִיתוּ אֶת יָבִין מֶלֶךְ-כְּנָעַן: (פ)

שופטים 5

1 וַתִּשֶׁר דְּבוּרָה וּבָרַק בְּנֵי-אֲבִינֵעָם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר:

Yisroel was torn apart with breaches
when the people volunteered, "Bless
Adonoy."

Hearken monarchs, rulers lend an ear; I
unto Adonoy will I sing, I shall sing to
Adonoy, the God of Yisroel.

Adonoy, when You went forth from
Seir, when You stepped from the
Edomite fields, the earth quaked, the
very heavens dripped, the very clouds
exuded moisture.

Mountains streamed in Adonoy's
presence. This Sinai...because of the
presence of Adonoy, God of Yisroel.

In the days of Shamgar ben Anas, in the
days of Yael, the highways were
unoccupied, wayfarers travelled on
twisting-turning pathways.

Open villages ceased in Yisroel, they
ceased. Until I Deborah, arose, I arose, a
mother in Yisroel.

When they chose new gods—there was
war in their cities. Was a shield in sight,
or a spear, against the forty thousand
opposing Yisroel?

My heart goes out to the scholars of
Yisroel, who volunteered, among the
people, "Bless Adonoy."

2 בְּפָרַעַ פָּרְעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עִם בָּרְכוּ יְהוָה:
to loosen

3 שְׁמַעוּ מְלָכִים הָאֲזִינוּ רֹזְנִים אֲנֹכִי לַיהוָה אֲנֹכִי
probably to be heavy

אֲשִׁירָה אֲזַמֵּר לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

4 יְהוָה בְּצִאתָּךְ מִשֵּׁעִיר בְּצַעֲדָךְ מִשְׂדֵּה אֱדוֹם אֶרֶץ
to pace

רַעְשָׁה גַם-שָׁמַיִם נָטְפוּ גַם-עָבִים נָטְפוּ מַיִם:
to ooze

5 הָרִים נָזְלוּ מִפְּנֵי יְהוָה זֶה סִינֵי מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֵי
to drip

יִשְׂרָאֵל:

6 בַּיָּמִי שָׁמַגְר בֶּן-אַנָּס בַּיָּמִי יַעֲלֹ חִדְלוֹ אֶרְחוֹת וְהַלְכִי

נְתִיבוֹת יֵלְכוּ אֶרְחוֹת עֲקֻלָּאוֹת:
winding path

7 חִדְלוֹ פָּרוֹנוֹ בְּיִשְׂרָאֵל חִדְלוֹ עַד שְׁקֻמָּתִי דְבוּרָה
magistracy

שְׁקֻמָּתִי אִם בְּיִשְׂרָאֵל:

8 יִבְחַר אֱלֹהִים חֲדָשִׁים אִזְ לָחֶם שְׁעָרִים מִגֵּן אִם-יִרְאֶה

וְרֶמַח בְּאַרְבָּעִים אֶלֶף בְּיִשְׂרָאֵל:
spear

9 לְבִי לְחוֹקְקֵי יִשְׂרָאֵל הַמִּתְנַדְּבִים בְּעַם בָּרְכוּ יְהוָה:
properly

You who ride on white donkeys, jurists
and wayfarers, speak up!.

10 רִכְבִּי אֶתְנֹת ^{a female donkey} צִחְרוֹת ^{white} יִשְׁבִּי עַל־ ^{measure} מִדִּין וְהִלְכִי
עַל־דֶּרֶךְ שִׁיחוּ : ^{to ponder}

In place of the clamor of battle
formations amidst the watering places,
let them retell, there, Adonoy's
righteousness, the charity of His
restoration of open cities in Yisroel—
Adonoy's nation then went down to the
cities.

11 מִקּוֹל מְחַצְצִים ^{properly} בֵּין מַשְׁאָבִים ^{water source} שֶׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת יְהוָה
צְדָקַת פְּרוֹזְנוֹ בְּיִשְׂרָאֵל אֲזִי יֵרְדוּ לַשְּׁעָרִים עִם־יְהוָה:

Awaken, awaken, Devorah, awaken,
awaken, speak in song. Rise, Barak,
capture your prisoners, son of
Avinoam.

12 עוֹרִי עוֹרִי דְבוֹרָה עוֹרִי עוֹרִי דְבָרִי־שִׁיר קוֹם בָּרַק
וְשִׁבְהָ ^{to transport into...} שְׁבִיךָ בּוֹ־אֲבִינָעָם:

Then, the survivor dominated the
powerful of the nations. Adonoy gave
me dominion over the mighty.

13 אֲזִי יֵרֵד ^{to tread down} שְׂרִיד ^{mighty} לְאֲדִירִים עִם יְהוָה יֵרֵד־לִי
בַּגְּבוּרִים:

They are rooted in Ephraim [those who
fought] against Amoleik. Your
successor, Binyomin, shall extinguish
them like flickering embers. From
Machir descended warlords, from
Zevulun wielders of the staff of the
scribe.

14 מִנִּי אֶפְרַיִם ^{a root} שְׂרָשֻׁם בַּעַמְלֶק אַחֲרֶיךָ בְּנִימִין בַּעַמְמִיד
מִנִּי מָכִיר יֵרְדוּ מְחַקְקִים וּמַזְבִּילֵן מַשְׁכִּים בְּשֶׁבֶט סִפְרָ:

Yesochar's nobles accompany Devorah,
likewise, Yesochar was with Barak,
dispatched to the valley, at his heels.
However, In Reuven's mental
reservation was great cunning.

15 וְשָׂרֵי בִישָׁשְׁכָר עִם־דְּבוֹרָה וַיִּשְׁשָׁכָר כֵּן בָּרַק בַּעַמֶּק
שָׁלַח בְּרִגְלָיו ^{a section} בַּפְּלָגוֹת ^{an enactment} רְאוּבֵן גְּדָלִים חֲקָקִי לֵב:

Why did you straddle the boundary line, listening to the shrieking companies? In Reuven's equivocation was great cunning.

16 לָמָּה יִשְׁבֶּתָּ בֵּין הַמְּשַׁפְּתִים לְשִׁמְעַי שְׂרָקוֹת עֲדָרִים
a whistling from the lip/edge of
 לְפִלְגֹת רְאוּבֵן גְּדוֹלִים חֲקָרֵי־לֵב:

Gilod dwelled beyond the Yardein; why does Don hoard into ships? Osher was settled at the sea coast, stationed at his exposures.

17 גִּלְעָד בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן שָׁכַן וְדֹן לָמָּה יִגְוֹר אֲנִיֹּת אֲשֶׁר
a ship bay beach
 יֵשֵׁב לְחֹף יָמִים וְעַל מִפְּרָצָיו יִשְׁכֹּן:

Zevulun, a people who disdained life, accepting death. Likewise Naftoli at the high places of the field.

18 זְבֻלֹן עָם חֲרָף נִפְשׁוּ לָמוֹת וְנִפְתְּלִי עַל מְרוֹמֵי
to pull off
 שָׂדֵה:

Monarchs came to do battle; Canaanite kings fought then, at Ta'anach to the waters of Megiddo, taking no mercenary reward.

19 בָּאוּ מַלְכִּים נִלְחָמוּ אִזּוּ נִלְחָמוּ מַלְכֵי כְנָעַן בְּתַעֲנָךְ
 עַל־מֵי מִגְדוֹ בָּצַע כֶּסֶף לֹא לָקְחוּ:

War was waged from heaven; the stars in their pathways waged war with Sisera.

20 מִן־שָׁמַיִם נִלְחָמוּ הַכּוֹכָבִים מִמַּסְלֹתָם נִלְחָמוּ
highway
 עִם־סִיסְרָא:

The stream of Kishon swept them away; the stream of antiquity, the stream of Kishon. My soul trampled power.

21 נָחַל קִישׁוֹן גִּרְפָּם נָחַל קְדוּמִים נָחַל קִישׁוֹן
ancient to bear off violently
 תִּדְרָכִי נִפְשִׁי עֹז:

Horses' legs were then battered by the prancing—the prancing of their mighty.

22 אִזּוּ הִלָּמוּ עֲקָבֵי־סוּס מִדְּהֵרוֹת דְּהֵרוֹת אַבְרִיּוֹ :
angel a gallop to strike down

"Curse Meroz!" declares Adonoy's emissary, "Surely curse those who dwell in it!." For they failed to come to assist Adonoy, to assist Adonoy against the mighty warriors.

23 אֲרוּרוֹ מֵרוֹז אֲמַל מִלְּאָךְ יְהוָה אֲרוּרָה יִשְׁבִּיָּה כִּי
 לֹא־בָאוּ לְעֹזֶרְתָּ יְהוָה לְעֹזֶרְתָּ יְהוָה בַּגְּבוּרִים:

Blessed by women is Yael, wife of
Chever the Kenite, blessed by the
women of the tent.

He requested water, but she gave milk;
in an ornate cup she brought butter.

She extended her hand to the peg, her
right arm to batter the exhausted; she
battered Sisera, penetrated his head,
inflicted grievous injury, impaled his
forehead.

Between her legs he crumpled, toppled
prostrate; between her legs he
crumpled, toppled where he had
crumpled. There he toppled, ensnared.

Through the window, Sisera's mother
watched, moaning, through the lattice.
"Why is his chariot so long in coming?
Why are the wheels of his chariot
delayed?"

The wise among her ladies responded
to her; indeed, she stated, in reply to
herself:

Are they not finding and dividing the
pillage? A womb [woman] or two for
each man, richly colored pillage for
Sisera, richly colored embroidered
pillage. Richly colored embroidery for
the necks of the pillagers.

24 תְּבָרַךְ מְנַשִּׁים יַעֲלֵ אֵשֶׁת חֶבֶר הַקֵּינִי מְנַשִּׁים בְּאֶהָל
תְּבָרַךְ:

25 מִים שָׁאַל חֶלֶב נָתַנָּה בְּסִפְּלִי ^{cup} אֲדִירִים הִקְרִיבָה
חֲמֵאָה ^{butter} :

26 יָדָהּ לִיתֵד תִּשְׁלַחְנָה וַיִּמְיֶנָּה ^{a hammer} לְהַלְמוֹת עֲמָלִים וְהִלְמָה
סִסְרָא מִחֻקָּה רָאָשׁוֹ ^{to dash} וּמִחֻצָּה ^{asunder} וְחִלְפָה ^{properly} רָקְתָּו:

27 בֵּין רַגְלֶיהָ כָּרַע ^{to bend the} נָפַל שָׁכַב בֵּין רַגְלֶיהָ כָּרַע נָפַל ^{knee}
בְּאֶשֶׁר כָּרַע שָׁם נָפַל שָׁדוּד:

28 בָּעַד הַחַלּוֹן ^{properly} נִשְׁקָפָה ^{to bawl} וַתִּיבֹב ^{אֵם} סִסְרָא בָּעַד
הָאֵשֶׁנָּב ^{small} מְדוּעַ בִּשְׁשׁ רֶכֶב לָבֹא מְדוּעַ אַחֲרָיו פַּעֲמֵי ^{window}
מִרְכָּבוֹתָיו:

29 חֲכָמוֹת שְׂרוּתֶיהָ תַּעֲנִינָה אֶף־הִיא תִּשָּׁיב אֲמַרְיָהּ לָהּ:

30 הֲלֹא יִמָּצְאוּ יַחֲלָקוּ שָׁלַל רַחֵם ^{her womb} רַחֲמָתִים לְרֹאשׁ גִּבּוֹר
שָׁלַל צָבָעִים ^{a dye} לְסִסְיָא שָׁלַל צָבָעִים ^{embroidery} רַקְמָה צָבָע
רַקְמָתִים ^{the back of} לְצוּאֲרֵי שָׁלַל ^{the neck}:

So may all your enemies perish,
 Adonoy; but those who love him—
 [shall be as radiant] as the sun
 emerging in its full power. The land
 was tranquil for forty years.

31 כִּן יִאבְדּוּ כָּל-אוֹיְבֵי יְהוָה וְאֶהְיֶה כְּצֶאֱת הַשֶּׁמֶשׁ

בְּגִבְרָתוֹ וְתִשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה: (פ)